

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 1, 2013

[Назад](#)

[Головна](#)

УДК 368.811

С. В. Волосевич,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів
Київського національного торговельно-економічного університету, м. Київ

ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ КРЕДИТНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

У статті виявлено чинники розвитку кредитного страхування. Досліджено їх вплив на розвиток ринку кредитного страхування в Україні.

The article identified the factors of credit insurance. Their influence on the development of the credit insurance market is explored in Ukraine.

Ключові слова: кредитне страхування, ринок кредитного страхування, кредитна культура, страхова культура.

Keywords: credit insurance, credit insurance market, credit culture, the insurance culture.

Постановка проблеми. Успішний розвиток кредитної сфери пов'язаний із високим ступенем захисту від ризиків, що їй притаманні. Кредитне страхування має базуватися на задоволенні потреб суспільства у страховому захисті кредитної сфери. Ринок кредитного страхування в Україні є одним із тих секторів страхового ринку, який динамічно розвивається та покликаний сприяти створенню надійного захисту суб'єктів кредитних відносин від реалізації різноманітних ризиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема різних аспектів розвитку страхового ринку присвячено праці О.О. Гаманкової, Л.В. Ничипорук, М.В. Мниха, В.М. Фурмана, Я.П. Шумелди та інших. Цікавими є дослідження особливостей та закономірностей розвитку кредиту в умовах кризи та посткризовий період Н.С. Бровкіної, Н.І. Валенцевої, І.К. Ключнікова, О.А. Молчанової, Є.Г. Лазаревої. Проте наразі відсутні праці, в яких аналізуються проблеми формування та розвитку ринку кредитного страхування.

Постановка завдання. У статті досліджуються чинники впливу на розвиток ринку кредитного страхування в Україні.

Виклад основного матеріалу. Під ринком кредитного страхування розуміють сукупність економічних відносин, що виникають при страхуванні ризиків кредитної сфери. При цьому основною метою його функціонування є захист ризиків кредиторів, забезпечуючи їм гарантію повернення кредитів в обумовлені терміни у випадку неплатоспроможності позичальника або несплати боргу за іншими причинами. За допомогою кредитного страхування має бути забезпечений захист майнових інтересів власників депозитів, позичальників, кредиторів та осіб, що обслуговують кредитний процес.

Функціонування розвинутої та платоспроможної системи страхування ризиків кредитної сфери, здатної компенсувати збитки від непередбачених подій, зміцнити довіру до вітчизняного страхового ринку можливе за умови виявлення чинників, що сприятимуть розвитку ринку кредитного страхування.

Важливим чинником впливу на ринок кредитного страхування є розвиток власне кредиту. При цьому суттєве значення мають закономірності кредиту, які передбачають прояв закономірностей суспільного розвитку, що є об'єктивно існуючим, суттєвим зв'язком суспільного життя чи етапів історичного процесу, який повторюється, та характеризує поступальний розвиток історії [2, с. 307]. Закономірності кредиту проявляються на мікроекономічному та макроекономічному рівнях. До закономірностей мікроекономічного рівня належать: зворотність руху позиченої вартості; тимчасовість перебування позиченої вартості в обороті позичальника, яка визначається тривалістю кругообігу його капіталу; збереження позиченої вартості в процесі використання; забезпечення безперервності кругообігу коштів.

До закономірностей макроекономічного рівня кредиту належать:

- поступальний пропорційний розвиток кредиту, який стимулює внутрішнє споживання, валове нагромадження та збільшення експорту [3, с. 4], що впливає на зростання ВВП. Це спостерігається як результат взаємодії різноманітних економічних законів (відповідності виробничих відносин характеру та рівню розвитку виробничих сил, економії часу, вартості, попиту та пропозиції). Відповідно складаються певні пропорції кредитного ринку: між пропозиціями банківських продуктів та платоспроможним попитом позичальників; між сегментами кредитного ринку, що обслуговують домогосподарства, нефінансові корпорації, фінансові корпорації та інших учасників; між короткостроковими та довгостроковими кредитами; між банківським та реальним секторами економіки; регіональні пропорції ринку [3, с. 5]. Кредит є інструментом фінансування зростання капіталу в реальному секторі економіки, що базується на зворотності і платності кредиту;

- відповідність динаміки темпів росту кредиту динаміці темпів росту валового внутрішнього продукту [5, с. 6], тобто, темпи росту обсягів кредиту мають бути обмеженими. Ця закономірність є похідною від попередньої;

- збалансованість загальних обсягів кредитних вкладень і позичених ресурсів у державі;

- відповідність міжгалузевого та міжтериторіального перерозподілу позичкового капіталу відповідно до ринкових стимулів, що передбачає рух кредиту з низькорентабельних галузей і секторів економіки до високорентабельних. При цьому спостерігається концентрація кредиту, що своїми передумовами має закони підвищення продуктивності праці, розподіл праці, економії часу, концентрації та централізації капіталу [4, с. 67-68];

- збільшення темпів росту позичкового фонду порівняно з темпами валового внутрішнього продукту.

Серед факторів, що стримують розвиток кредиту, фахівці відмічають: відсутність єдності у діях органів державної влади, підприємств та кредитних інститутів; недостатню ресурсну базу кредитних установ; недостатній рівень корпоративної культури управління; низький рівень культури поведінки інвесторів [10, с. 20].

Значною мірою розвиток ринку кредитного страхування визначається підвищенням суспільного добробуту, що полягає у позитивному фізичному, соціальному та ментальному стані, який є результатом діяльності індивіда та доступності суспільних благ та відносин з іншими людьми, що є можливим при гарному здоров'ї, фінансовій забезпеченості, наявності оплачуваної роботи, суспільній взаємодопомозі, можливості стати членом суспільної групи, можливості вираження своїх інтересів, здорового та приємного середовища існування [20]. Виділяють економічну та неекономічну складові суспільного добробуту. Економічний добробут характеризується рівнем доходів, їх розподілом, мірою задоволення потреб, повнотою задоволення потреб. Як бачимо, в основі економічного добробуту лежить рівень доходів домогосподарств. О.О. Гаманкова [6, с. 227-244], В.М. Фурман [17, с. 215] підкреслюють роль впливу доходів населення на розвиток страхового ринку. Далі у своїх дослідженнях пішов Я.П. Шумелда, вказуючи, що на розвиток страхового ринку здійснює вплив рівень матеріального добробуту населення [18, с. 67]. Проте у подальшому, на жаль, відсутні тлумачення цього положення. Дослідження С. Кузнеця засвідчують, що перехід від примітивного повільно зростаючої до високо розвинутої та швидко зростаючої економіки супроводжується проходженням суспільством певного етапу, за якого зростає доступ всіх людей до високотехнологічного сектору завдяки вільному доступу до фінансових ресурсів [19, с. 9-12]. А страхування полегшує доступ до кредитних ресурсів. Проте суспільний добробут формують, крім рівня доходів домогосподарств й інші фактори, до яких слід віднести кредитну та страхову культуру. Як зазначають І.К. Ключніков та О.А. Молчанова, кредит проникає у культурно-господарське життя суспільства та багато у чому визначає поведінку та масову свідомість [8, с. 8]. Кредитна культура – це органічна єдність...економіки, побуту і свідомості, що поєднує в собі такі парні категорії, як об'єктивні та суб'єктивні, речові та духовні, матеріальні та віртуальні, економічні та поведінкові [8, с. 16]. Щодо страхової культури, то одні автори акцентують увагу на тому, що це поширеність у суспільстві знань і навиків, необхідних для користування страховими послугами [18, с. 95]. Інші – розширюють розуміння страхової культури, підкреслюючи, що це певна форма психологічного сприйняття інституту страхування населенням, під якою розуміється рівень усвідомлення необхідності страхування як способу забезпечення гарантії

1. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): Монографія/О.І. Барановський. – К.: КНТЕУ, 2004. -759 с.
2. Большая советская энциклопедия в 30-ти томах. (гл. ред. А.М. Прохоров, 3-е изд.)- М.: Советская энциклопедия, 1970, т. 9.- с.307
3. Бровкина Н.Е. Закономерности кредитного рынка/Н.Е. Бровкина/Банковские услуги.-2011.- №8.- С. 2- 11
4. Валенцева Н.И. Закономерности развития кредита и методы краткосрочного кредитования в социалистическом хозяйстве. – Диссертация на соискание ученой доктора экономических наук.-М.-4.1987.-431 с.
5. Валенцева Н.И. Законы и закономерности развития кредита/Н.И. Валенцева// Банковские услуги.- 2010.- №12.- С. 2-9
6. Гаманкова О.О. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика: Монографія/ О.О. Гаманкова. –К.: КНЕУ, 2009. -283 с.
7. Жилкина М.С. Государственное регулирование страхового рынка в Российской Федерации. Автореферат на соискание ученой степени кандидата ических наук. Специальная. 08.00.10. Финансы, денежное обращение и кредит.- М., 2000.- 20с.
8. Ключников И.К. Кредитная культура: сущность, закономерности, формы : учебное пособие / И.К. Ключников, О.А. Молчанова. – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ.

2011. – 221 с.

9. Кузнєцова Л. Теоретико-методологічні проблеми взаємодії страхових і банківських установ в Україні/Л. Кузнєцова//Світ фінансів.-2007.- №2(11).- С. 21-28
10. Лазарева Е. Г. Инвестиционное банковское кредитование: пути развития/Е.Г. Лазарева//Банковское дело.-2011.-№6.- С. 20-21.
11. Лобозинська С.М. Державне регулювання банківської системи України: Монографія/ С.М. Лобозинська. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 416 с.
12. Мних М.В. Страхування в Україні: сучасна теорія і практика: Монографія/М.В. Мних. – К.: Знання України, 2006. - 284 с.
13. Нечипорук Л.В. Страховий ринок: закономірності становлення та розвитку в умовах глобалізації: Монографія/ Л.В. Нечипорук. – Х.: Право, 2010. – 280 с.
14. Проблемы рынка: низкая страховая культура не только у страхователей.- [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.raexpert.ru/researches/insurance/noeasymaney/part2/>
15. "Страховая культура" населения и развитие частного страхования.- [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.insur-info.ru/press/4118/>
16. Сухарев О.С. Институциональная экономика: теория и политика/ О.С. Сухарев. - М.: Наука, 2008. – 863 с.
17. Фурман В.М. Страхування: теоретичні засади та стратегія розвитку: Монографія/ В.М. Фурман. – К.: Наукова думка, 2006. – 334 с.
18. Шумелда Я.П. Страхування: навч. посіб. Видання друге, розширене/Я.П. Шумелда. – К: Міжнародна агенція «Бізон», 2007. – 384 с.
19. Kuznets S. Economic Growth and Income Inequality / S. Kuznets // American Economic Review. - 1955. – Vol. 45 (1). – p. 1-28.
20. Steuer N., Marcs N. Local Wellbeing: Can we Measure it? [Електронний ресурс] / N. Steuer, N. Marcs. – Nef. – September 2008.- Режим доступу: <http://www.youngfoundation.org/>

Стаття надійшла до редакції 10.01.2013р.

ТОВ "ДКС Центр"